

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ

Υποσχέσεις που δά κρατηδούν

ΤΟΥ κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Έπ. Καθηγητού του Πανεπιστημίου Αθηνών

Υπόσχεσθε

Περίοδος υποσχέσεων... Στις πρακτικές της μειοδοσίας αντιπαράθεουμε πλειοδοτικές επαγγελίες. Αυτά που παραλείψαμε στο παρελθόν και στο παρόν τα μεταθέτουμε για το άμεσο ή έμεσο μέλλον. Τα διασταυρούμενα... θα πυροδοτούν την ατμόσφαιρα και μάς κάνουν όλους να διερωτώμε x στην κυριολεξία τί «μέρος του λόγου» είναι άραγε αυτά τα θα;

Οι υποσχέσεις συνήθως γίνονται με το άζημιωτο. Θυμάμαι τον παπού μου που θυμόσοφα έλεγε: «Τό τάξιμο, παιδί μου, δέν χαλάει σπύτι, τό... δόσιμο χαλάει». Γι' αυτό μετά τον καιρό των επαγγελιών ακολουθούν συνήθως φειδωλές οι πραγματοποιήσεις ή και καθόλου. «Έβλα, ξείπα». Πολλοί μάλιστα ξεπάζονται κιόλας για την μη τήρηση των υποσχημένων. Το σύνθημα ρίχνεται: «Υπόσχεσθε, υπόσχεσθε, υπόσχεσθε... "Όσο περισσότερα υπόσχεσθε, τόσο λιγότερα θα θυμούνται τί υποσχεθήκατε, και θα είναι και ευχαριστημένοι για τα λίγα που θα τους δώσετε. "Όταν μάλιστα έχετε να κάγετε με ανθρώπους έλλειπτικής μνήμης τότε το σύνθημα λειτουργεί αλάναστα».

«Διαβολική» ψυχολογία

Αν θελήσουμε τώρα να εγνώσουμε για λίγο στην ψυχολογία του πολλά υποσχόμενου και ούδέν δίδοντος τελικά ατόμου θα διαπιστώσουμε,

α) κατά πρώτον λόγον την ήθελημένη υποτίμηση που κάνει της νοημοσύνης του συνανθρώπου του και υπερεκτίμηση των δικών του ικανοτήτων. Αυτός είναι πιά έξυπνος, ο άλλος δέν θα τον καταλάβει και θα καταπειεί ότι θα του προσφέρει. Έπειτα,

β) ξεκινώντας από συγκεκριμένες ανάγκες του συν-ομιλητή του του εξάπτει την επιθυμία, τον πείθει ότι ο μόνος ικανός να του παράσχει αυτά που του υπόσχε-ται είναι αυτός και μάλιστα, αυθωρεί και παραχρήμα θα του δώσει, τι κανείς άλλος μέχρι τώρα δέν του έχει προσφέρει. Στη συνέχεια,

γ) θέτει εν άμφιβολία τις υποσχέσεις άλλων προσώπων. «Έκείνοι σάς κοροϊδεούν. Έμείς ποτέ. Αυτά που σάς λέγε δέν πρόκειται να τα πραγματοποιήσουν ούδέποτε»! Σε περίπτωση που άθετεί τις υποσχέσεις του,

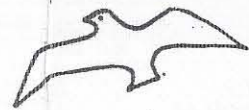
δ) έχει πάντοτε έτοιμη την δικαιολογία ότι δέν άφείλεται σ' αυτόν ή άθέτηση των υποσχέσεων' άλλοι φταίνε, συγκεκριμένοι επώνυμοι και άνωνυμοι, ιδιαίτερα άνωνυμοι.

Σ' όλα αυτά τολμώ να υποστηρίξω ότι υποκυρπτεται μία διαβολική ψυχολογία που την συναντάμε τόσο στο τρίτο κεφάλαιο της Γενέσεως όπου και η δοκιμασία και πτώση των πρωτοπλάστων όσο και στην διήγηση για τους πειρασμούς του Κυρίου και τη νίκη Του κατά του διαβόλου (Ματθ. δ' 1-11). Και στις δύο περιπτώσεις ο διάβολος έμφανίζεται σαν πραγματευτής χωρίς πρριάματα, σαν ξενοδόχος χωρίς ξενοδοχείο. Η τέχνη του συνίσταται στο να εξαπατήσει, να δημιουργήσει άμφιβολίες, να άμφισδητήσει, να υποσχεθεί πολλά, να θέσει στην κυκλοφορία νόμισμα χωρίς αντίκρουση, προτάσεις δραχυπρόθεσμων λύσεων που τελικά δραχυκυκλώνουν τους πρωτοπλάστους και τους απογόνους τους ή γίνονται άντιληπτές από τον Ίησού ο οποίος και τις αποκαλύπτει. Στις μεθοδείες αντιπαράθετεί την άρθή εκτίμηση των καταστάσεων και των άναγκών και την άναγωγή τους στην πραγματικότητα με την υπέρβαση των φαντασιώσεων. Άξίζει πραγματικά μία μελέτη των δύο καμιατιών της Άγίας Γραφής που άναφέραμε κάτω από το τίτλο των άπατηλών υποσχέσεων και της άρθής άγτιστας ασεως σ' αυτές.

Αντιδράσεις

Γιατί, κάποτε οι άνθρωποι, άπογοητευμένοι από την κοροϊδία και την μη άνταπόκριση υποσχέσεων και τήρησης, άγανακτούν, άντιστέκονται και άντιδρούν. Οι άντιδράσεις τους μπορεί να ποικίλουν.

σ ἐ δρόμους ποιμαντικής διακονίας

Μία πρώτη όξεία αντίδραση είναι νά τιμωρήσουν όταν μπορούν όλους εκείνους πού υπόσχέθηκαν και δέν τήρησαν τόν λόγο τους. Κάτι τέτοιο έχουν πολλές εύκαιρίες νά τό κάνουν, σέ πολλά επίπεδα και μερικές φορές πολύ επιθετικά.

Μία δεύτερη αντίδραση συνίσταται στό κι αυτοί νά δίνουν υποσχέσεις και νά μή τίς τηρούν. Μιμούμενοι τούς τά πρώτα φέροντας, ακολουθούν τό κακό παράδειγμά τους. «Έτσι τό είπα, έσύ τό πίστεψες;» ακούμε νά λέγεται συχνά. Η άντι-αγωγή σέ πλήρη δόξα.

Παλιότερα γνωρίζαμε, ότι τό πών στή σχέση γονέων - παιδιών ήταν νά μπορέσει ό γονιός νά αποσπάσει τήν υπόσχεση τού παιδιού ότι δέν θά κάνει κάτι κακό ή ότι θά κάνει κάτι καλό. Τό παιδί δεσμευόταν και υποχρεωνόταν νά τηρήσει τήν υπόσχεσή του. Τό ίδιο όμως δεσμευόταν κι ό γονιός, έστω κι αν αυτή ή υπόσχεση στήν διαπραγματεύσή του με τό παιδί πρόδιδε ένα είδος συναλλαγής.

«Ήξερα, ότι άμα υποσχόταν κάτι, θά τό έκανε, έστω κι αν αυτό μπορεί φαινομενικά νά φαινόταν μειωτικό τού κύρους της;» μου έμπιστευόταν φίλος, όταν θυμάταν, μεγάλος πιά, τή σχέση του με τή μητέρα του.

«Άρκει νά τό υποσχεθεί, τότε θά τό κάνει σίγουρα. Δέν έχω καμιά άμφιβολία. Ό λόγος του είναι συμβόλαιο», μου έμπιστευόταν ένας φίλος για τό φίλο του. «Αν δέν τό κάνει, αυτό σημαίνει ότι πραγματικά θρίσκειται σέ αδυναμία». Όπου υπάρχει ειλικρινής πρόθεση εκ μέρους τού επαγγελματιένου, σέ περίπτωση αδυναμίας τού νά εκπληρώσει τήν υπόσχεση, ό δεχθείς τήν υπόσχεση έχει τήν διάθεση νά δείξει κατανόηση και νά τού παραχωρήσει περίοδο χάριτος.

Αυτή ή άμοιβαία έμπιστοσύνη οικοδομεί τις σχέσεις τών ανθρώπων. Άπεναντίας ή διάψευση τών υποσχέσεων όχι μόνο απογοητεύει αλλά όδηγεί στήν απώδοση τών ίσων και μεγαλύτερων και μάλιστα πρός πᾶσαν κατεύθυνση και όχι μόνο πρός τήν ένοχη πλευρά. Ό άπαξ ή πολλακίς εξαπατηθείς εξαπατά και ό ίδιος κατ' εξακολούθηση. Οι άνθρωπινες και οι κοινωνικές σχέσεις τινάζονται τότε στόν άέρα.

Ό τρίτος τρόπος

Γι' αυτό και όρισμένοι, παρά τήν δίκαιη όργή και αγανάκτηση αντιδρούν μ' έναν τρίτο διαφορετικό

τρόπο. Αυτό πού υπόσχονται θά τό τηρήσουν. Γνωρίζοντας τή διασάλευση τών σχέσεων από τή μη τήρηση τών υποσχέσεων δικαιονδυνεύουν αυτοί μόνοι, με συνέπεια ακόμα και νά τούς ειρωνευτούν γι' αυτό, νά κρατάνε τις υποσχέσεις τους. Παίρνουν όμως κάποια «ασφαλιστικά» μέτρα, αν μπορούμε νά τό ονομάσουμε έτσι.

Δέν υπόσχονται άφειδώς, εύκαιρως - άκαιρως, άριστερά - δεξιά. Αυτό όμως πού θά υποσχεθούν θά τό τηρήσουν. Πριν όμως υποσχεθούν κάτι υπολογίζουν τις συνέπειες. Μπορώ ή δέν μπορώ νά φέρω εις πέρας τήν υπόσχεσή μου; Τόν λόγο πού θά δώσω μπορώ νά τόν τηρήσω; Όταν δίνω τό χέρι μου στόν άλλο, χειρονομία δηλωτική τής συμφωνίας, συλλογίζομαι αν θά μπορώ νά βίνω χείρα βοηθείας ή θά σηκώνω σέ λίγο και τά δυό μου χέρια ψηλά, σημάδι αδυναμίας νά ολοκληρώσω τήν συμφωνία μου;

Τούς διακρίνει ή διάκριση προσώπων και καταστάσεων. Θέτουν μία σειρά ερωτημάτων στό όποια είναι υποχρεωμένοι νά άπαντήσουν εκ τών προτέρων.

Τό Άγιο Πνεύμα, ή υπόσχεση τού Πατέρα.
Σχέδιο τού Κώστα Μαργέλη.

Πότε υπόσχομαι; Σέ ποιόν υπόσχομαι; Τί υπόσχομαι; Πώς θά εκπληρώσω τήν υπόσχεσή μου; Γιατί τό υπόσχομαι; Και άλλα παρόμοια ερωτήματα.

Εσκινούν από μία συναίσθηση ευθύνης ότι αυτό πού υπόσχονται πρέπει και νά τό εκπληρώσουν. Δέν θεωρούν αυτόνόητο ότι μπορούν νά τό κάνουν

“ΑΓΙΑΣΘΗΤΩ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΣΟΥ,”

Του Ἀρχιμ. κ. ΠΑΝΤ. ΚΑΘΡΕΠΤΙΔΗ
Ἱεροκήρυκος Καθεδρικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν

Β’.

«Ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου». Εἶθε νὰ ἀγιάζεται τὸ ὄνομά σου. Ἄν ρωτήσουμε τὴν Ἀγ. Γραφή ποιά εἶναι ἡ κατ’ ἐξοχὴν ιδιότητα τοῦ Θεοῦ, θὰ μᾶς ἀπαντήσῃ: ἡ ἀγιότητα. Τί σημαίνει ὁμοῦς ἀγιότητα τοῦ Θεοῦ; Ἄς προσπαθήσουμε νὰ πλησιάσουμε αὐτὴν τὴν ἔννοια.

Ἀγιότητα τοῦ Θεοῦ σημαίνει πρῶτα ἀπ’ ὅλα ὅτι στὸ Θεὸ δὲν βρίσκεται τίποτα ἀκατόρθωτο, χαμηλό, ἀγενές. Ἀκόμη σημαίνει ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι διαφοροτικός ἀπ’ ὅ,τι σημαίνει κόσμος, κοσμοίς. Εἶναι μυστηριωδῶς χωρισμένος ἀπ’ τὸ ὄμοιο ἀπροσπέλαστος. Μὲ κανένα ὄρο δὲν μπορούμε νὰ τὸ ἐκφράσουμε. Καμία βία δὲν μπορεῖ νὰ τὸν ἀγγίξει. Ἀγιότητα τοῦ Θεοῦ σημαίνει ὅτι σ’ Αὐτὸν δὲν βρίσκεται τίποτε κακό, κανένα ψέμα, καμία ἀδικία, καμία βία, τίποτε ἀκάθαρ-

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 141 τοῦ ὑπ’ ἀριθ. 7 τεύχους.

ὄλα. Κινοῦνται στὰ ἑρῶνά τους πού φροντίζουν νὰ τὰ γνωρίζουν. Ἡ ἀὐτὸ γ γ ω σ ί α ἀποτελεῖ κανόνα ἀπαράβατο γιὰ νὰ λειτουργήσῃ τὸ δῶνυμο ὑπόσχεση-τήρηση καὶ νὰ μάθουμε τὰ μέτρα μας γιὰτι ἀλλιῶς θὰ ὑποσχόμεσθε τὰ πάντα μὲ κίνδυνο ν’ ἀπογοητεύσουμε τοὺς πάντες. Γνωρίζουν ἐν τούτοις ὅτι ὅποιαδήποτε ὑπόσχεση γιὰ νὰ τηρηθῇ ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ κάποιες ἐγγυήσεις καὶ ἀπὸ βοήθεια.

Τὸ Πρότυπο πού δὲν ἀπογοητεύει

Ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ μόνος του δὲν μπορεῖ νὰ σταθεῖ στὸ ὕψος τῶν ὑποσχέσεων. Μόνον ἕνας μπορεῖ νὰ ὑπόσχεται καὶ νὰ τηρεῖ, νὰ ὑπόσχεται καὶ νὰ ἔχουμε ἐμπιστοσύνη στὴν τήρηση τῶν ἐπαγγελιῶν Του. «Πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος» (διότι εἶναι πιστὸς ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἔδωκε τὰς ὑποσχέσεις, Ἑβραῖους ι’ 23). Ὁ Θεὸς εἶναι ἕνας ὑποσχόμενος Θεός, ἕνας Θεὸς τῶν ὑποσχέσεων, ὑποσχέσεων πού τηρεῖ. Ἐμεῖς μπορούμε μὲ τὴν πίστη νὰ πετυχαίνομε τὴν πραγματοποίηση τῶν ὑποσχέσεων τοῦ Θεοῦ («διὰ πίστεως... ἐπέτυχον ἐπαγγελιών», Ἑβραῖους ια’ 33).

Μποροῦμε ἀκόμα μὲ τὴ δική Του δύναμη καὶ βοήθεια νὰ τηροῦμε ὑποσχέσεις πού δίνουμε καὶ οἱ ὁποῖες εἶναι σύμφωνα μὲ τὸ θέλημά Του. Ἄν ἔχουμε ἀνάγκη τῆς δυνάμεϊ Του καὶ τῆς βοήθειά Του γιὰ νὰ φέρουμε εἰς πέρας τὶς ὑποσχέσεις μας, πολὺ περισσότερο ἔχου-

με, ἀλλὰ ὁ Θεὸς εἶναι ἀγαθός. Αὐτὴ ἡ ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ ὁμοῦς δὲν εἶναι ἕνας νόμος ἀναγκαστικός, πού σ’ αὐτὸν ὑπακούει ὁ Θεὸς καὶ τὸν πραγματοποιεῖ πλήρως, ἀλλὰ Αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶναι ἡ ἀγαθότητα. Ὅποιος μιλάει γιὰ τὸ καλό, μιλάει γιὰ τὸ Θεό. «Οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἰς ὁ Θεός» λέγει καὶ ὁ Κύριος. Ἡ ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι ἀπλῶς μία διάθεσὶ Του, ἀλλὰ εἶναι ἡ πραγματικότητά Του. Ἀγαθότητα καὶ πραγματικότητά ταυτίζονται στὸ Θεὸ καὶ ἀπ’ αὐτὴν τὴν ταύτησιν πηγάζει ἕνα φῶς. Αὐτὸ εἶναι ἡ ἀγιότητα.

Τὸ πρῶτο, λοιπόν, αἴτημα τοῦ «Πάτερ ἡμῶν» λέγει: Εἶθε νὰ ἀγιάζεται τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, δηλ. αὐτὸς ὁ Θεός. Ποιὲς ὁμοῦς εἶναι οἱ συνέπειες αὐτῆς τῆς ἀγιότητος τοῦ Θεοῦ; Ἡ πρώτη εἶναι ὅτι Αὐτὸς «ἐν ἀπροσίτῳ φωτὶ κατοικεῖ» καὶ τὸν Θεόν, ὅπως λέει ὁ Ἀπ. Παῦλος «εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων οὐδὲ ἰδεῖν δύναται»

με ἀνάγκη τὸ Παράδειγμα Του, παράδειγμα ἐνός Θεοῦ πού ὑπόσχεται καὶ κρατᾷ τὸ λόγο Του, τηρεῖ τὶς ὑποσχέσεις Του.

Ἀξίζει πραγματικὰ τὸν κόπο μὰ μελέτη τῆς Ἀγίας Γραφῆς ὑπ’ αὐτὴν τὴν ὀπτική γωνία*. Τὶ ὑποσχέθηκε ὁ Θεὸς καὶ δὲν πραγματοποιήθηκε ἢ δὲν θὰ πραγματοποιηθεῖ; Μὲ διαδοχικὰς προσεγγίσεις πλησιάζουμε τὶς ἐπαγγελίες Του.

Τὶς μέρες αὐτὲς ξαναζοῦμε μὲ χαρὰ τὴν ἀποστολή στὴν Ἑκκλησία τῆς ἐπαγγελίας τοῦ Πατρὸς ἐκ μέρους τοῦ Ἀναστάσιτος καὶ Ἀναληφθέντος Κυρίου μας, τὴν ἀποστολή τοῦ Ἁγίου Πνεύματος «δ νῦν ὑμεῖς βλέπετε καὶ ἀκούετε» (Λουκᾶ κδ’ 49, Πράξεις β’ 33). Μόνον πού χρειάζεται τὰ μάτια μας νὰ βλέπουν καὶ τ’ αὐτιά μας ν’ ἀκούγουν. Γι’ αὐτοὺς πού ξέρουν νὰ βλέπουν καὶ ν’ ἀκούγουν ἡ ἐπαγγελία ἔγινε δωρεὰ. Χρειάζεται, λοιπόν, ὄχι μόνον νὰ βλέπουμε τὶς ἀθετημένες ὑποσχέσεις πού μᾶς ἀπογοητεύσαν καὶ μᾶς ἀπογοητεύουν ἀλλὰ καὶ ὅσες πραγματοποιήθηκαν ἤδη καὶ μᾶς χαροποιοῦν!

* Συνιστῶ στοὺς ἀναγνώστες νὰ μελετήσουν μὲ πολλὴ προσοχή τὸ λήμμα «ἐπαγγελίες» στὸ Ἀεξικό Βιβλικῆς Θεολογίας, ἐκδόση τοῦ «Βιβλικοῦ Κέντρου Ἁγίου Ζωῆς», Ἀθήνα 1980, στήλες 380 - 385. Θὰ ἔχουν μιὰ πανοραμικὴ διαχρονικὴ σύνθεση τῆς διδασκαλίας τῆς Ἀγίας Γραφῆς πᾶνω σ’ αὐτὸ τὸ θέμα. Ὑπόσχεσαι... ἔτι ἡ ἀφέλειά τους θὰ εἶναι μεγάλη ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς.